

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога лѣта излазе свакога месеца по три броя.

Цена му е на год. 3 ф. на по године 1 ф. 50 н.

Брой 10 У Новоме Саду, 10. Априла 1862. Год. V.

О неговано чувства наравногъ или моралногъ.

(свршетакъ.)

Са стидомъ еродно е каияѣ. Свакиѣ укоръ, и свака казнѣ школка смера на то, да се дете найпре разжали на свое зло дело, да се кае што е скривило, и да се поправи. Докле се чувство каияя у деце непробуди, дотле неможе ни правога поправленя бити. Ако хоѣмо да чувство каияя у снаги одржимо, и да оно у дечиѣмъ животу добре плодове принесе; то га не само често при воспитанію употреблявати, него само онда кадъ дете веѣу какву погрешку учини. Чувство ово сматрати се има при воспитанію за светиною, као што се сматра на судовима заклетва за светиною. Ако е каияѣ само површио, и речма исказано, и ако изъ нѣга неслѣдуе право поправленѣ, или баремъ настояванѣ о поправленю, онда е оно притворно и фарисейско каияѣ, съ коимъ се деца кваре, и много гора и невалялія постаю, одъ іогунасте, упорне и тврдоглаве деце. —

Кодъ деце треба подраивати чувство задовољности са своимъ станѣмъ, са своіомъ околиномъ, и са свачимъ што се променути и поправити неможе. Што дете има, и што уживати може, то треба и да му се допада, а што нема и што имати неможе, затимъ нетреба да грамзи, и да се отима. Што се годъ деци дае, было за уживанѣ и потребу, было пакъ за сиграњ; то све треба да е просто и да кодъ деце задовољство побуѣуе, а не да ихъ на грамзенѣ и на лакометво наводи.

Радованѣ о своме напредку, естъ таково наравно чувство, кое се у школи као побудително средство къ прилѣжности, и сваковретной валяности употребити има. Али притомъ само чувати се имамо да децу чрезъ много хваленѣ не погордимо и суетномъ неучинимо.

Старати се валя да однегуемо у деци добро ердце, кое се у любви и милости, у пріатељству, дружевности, милосрѣу, благодарности, и добротинству најболѣ показуе. Вараю се они

родители, кои мислећи, да су сва деца осимъ њихове покварена, непуштају своју децу, да се друже съ туђомъ особито сиромашніомъ децомъ. Деца сиромашна, и споља неуглађена, нису свагда и невоспитана, и гдекоји путъ може се наћи међу оваковомъ децомъ више доброте и поштена, него кодъ отмѣне а размажене деце.

Много пута опажамо да се деца радују, а ни сама незнају чему. Ово намъ служи за опомену, да ово дечије радованъ употребимо као средство за оснаженъи укрепленъи наравнога чувства и одушевленя за врлине и извртности чувства. Тога ради ваља установити светковине на којима се велика и славна дѣла добродѣтељныхъ, благотворныхъ и светыхъ людій славе и похвалама преузносе, па на те светковине ваља водити и децу, нека запамте, и нека у срдце приме све оне врлине, кое се спомињу и славе. Тако свете успомене Християнскихъ мученика и светителя кое се сваке године у православној цркви пѣніемъ, проповедима, обредима и литіомъ светкую, силно доприносе къ воспитаваню благонравнога чувства. Тако спомени основателя црквеныхъ, школскихъ, и другихъ богоугодныхъ завода, свагда оставе благотворне послѣдце и међу одраслымъ людма, а нектоли међу децомъ и омладиномъ.

Погледайте оне общине наше у којима се св. Сава, Сава Текелія, митрополитъ Стратимировићъ, Димитріе Анастасіевићъ, Сава Вуковићъ и остали велики добротвори сваке године спомињу и свечано славе; па ћете се уверити, да се у тымъ общинама много више добрыхъ дела и извртности людске догађа, него у онима, где се никакво добро дело неслави, неспоминъ, неуважава, и где су старешине равнодушне према свакомъ добромъ и племенитомъ делу, те се тако према њму понашаю, као да га и нема! —

Изясненіе црковныхъ пѣсама на празникъ Вознесенія Господиѣгъ.

1. *Троиаръ.* Вознесла еси ко слакѣ Христе Боже нашъ. Узнео си се, узнео си се, отишао си на небо, у слави Христе Боже нашъ.

Радость сотворикий оученикшмъ. Радость сатворивши ученицима, причиніо си радость ученицима, обрадовао си ихъ.

Обѣтоканіемъ стагш Духа. Обѣщанъмъ светога Духа, обѣщавши светога духа, тымъ си обрадовао ученике.

Извѣщеннымъ имъ бывшимъ благословеніемъ, яко ты еси сынъ Божій: избавитель міра. Кадъ су или почемъ су они чрезъ благословъ твой извѣстни постали увѣрили се, да си ты сынъ Божій, избавитель свѣта.

2. *Кондакъ*. Еже ш насъ исполнительъ смотреніе, и иже на земли соединивъ къ небеснымъ, вознесла еси къ славі Христе Боже нашъ. Кадъ си оно старанъ, кое си о нама имао, испуно, кадъ си дѣло спасенія рода человеческогоъ свршио, и кадъ си оне кои су на земљи соединію въ небеснима, кадъ си людекъ небу привео; таде си се узнео у слави о Христе Боже.

Никакоже ѿлучалса. А никако се ниси одлучіо; ты се ниси растао одъ насъ, тымъ што си се на небо узнео.

Но прѣвѣкѣмъ неѿстѣпный. Но ты пребывашъ неѿдступанъ, ты си кодъ насъ и сада, ты пребывашъ съ нама.

И копѣмъ любящимъ тѣ. И вопіешъ оныма кои тебе любе. Азъ есмь съ вами, и никтоже на вы. Я самъ съ вами, и никто противу васъ неже се одржати можи, никто васъ упропастити не у станю.

3. *Ирмосъ*. Величай дѣше мол вознесшагося ѿ земли на небо Христа жизнедакца. Величай, прославляй съ похвалама преуноси душо моя онога, кои се узнесао са землѣ на небо Христа живодотавца.

Тѣ паче оума и словесе матеръ Божію. Тебе матеръ Божію, коя си надъ свакимъ умомъ и надъ свакомъ речію, о коіой не разумъ нашъ кадаръ разсуђивати по величини Тайне воплощенія Христоваго, а мы люди. опетъ немамо довольно речій да ю по заслуги прославимо.

Къ лѣто безлѣтнаго неизреченно рождшю. Коя си у години онога кои е безъ година неизреченно родила; коя си родила у времену, онога кои е више свакогъ времена, кои е вѣчанъ, и родила си га неизреченимъ, нашъ разумъ прѣвазилазѣнимъ начиномъ.

Вѣрній единомѣдренно величаемъ. Вѣрни Христіяни единомислено величамо тебе матеръ Божію.

Иясненіе црковныхъ пѣсама

на празникъ Сочествія св. Духа.

1. *Тропаръ*. Благословенъ еси Христе Боже нашъ. Славлянъ еси Христе Боже нашъ; мы тебе славимо Христе Боже нашъ. Иже премѣдры ловцы ѿклеи. Кои си ловце мудре показао,

кои су риболовце учинио мудрацыма; кои си просте рибаре учинио апостолима своима.

И тѣми оулоклей вселеннѣю. И кои си чрезъ те апостоле свое уловио цѣо свѣтъ, кои си чрезъ апостоле задобіо себи савъ свѣтъ.

Челокѣколикече слава тебѣ. Любителю човечаства Христе Боже слава теби.

2. *Кондакъ.* Егда снишедъ языки слѣм,*) раздѣлаше языки кишній. Кадъ се вишній Богъ сишао и звике сліо, помешао, сбуніо; тада е онъ то естъ свевишній Господъ народе разделіо. Кадъ се то догодило? Приведи о виданію куле вавилонске! —

Егдаже огненныа языки раздааше, въ соединеніе вса призва. А када е Господъ ватрене языке раздавао, све е народе у саединенѣ призвао, све е народе у обштину Християнску призвао. Кадъ е Богъ раздавао ватрене языке? У кои е то данъ после Христова вознесенія было? Какавъ е то празникъ кодъ насъ? Кадъ е установљена прва Християнска црква или обштина?

И согласнѣ славимъ всескѣпатаго Дѣха. И сугласно слави́мо пресветога Духа, и садъ мы сви, ма были коєга народа сынови, као християни сачинявамо одну обштину, стоимо еданъ съ другимъ у духовной заедници и сугласно слави́мо светога Духа.

3. *Ирмосъ.* Радуйса Царице матеродѣвственнаа славо. Радуйсе — здраво да си — о Царице, славо матерій и дѣвојка; дѣјко, похвало свию матерій, и свию дѣвица.

Всака бо оудовообрацателнаа благославоликаа оуста китійствокати немогѣтъ тебе пѣти достоинш. Еръ никаква лако обртљива лако говораѣа, и лепо говораѣа уста не могу речма вештима тебе прославити како валя.

Изѣмѣваеъ же оумъ всакъ твоє рождество разѣмѣти. А слабъ е свакій умъ да схвати твоє роѣнѣ; ніе кадаръ нитко умомъ своимъ повати роѣнѣ сына твога.

Тѣмже та согласно славимъ. Зато тебе сугласно слави́мо.

4. *Молишва.* Царю небесный, оутѣшителю, дѣше истинны. О Царе небесный, утѣшителю, душе истине.

Иже кездѣ сый. Кои си свагдъ, кои си на свакомъ мѣсту.

И вса исполнаай. И кой све испунавашъ.

Сокровице влагихъ, скровиште, благаице добара,

И жизни подателю. И живота давателю.

*) Види: Быдїя Гл. 11. ст. 7.

Прійди и всели са къ ны. Оди и усели се у насъ.

И очисти ны ꙗкѡ ксакїа скверны. И очисти насъ одъ сваке скривости, одъ свакогъ греха, одъ свакогъ невалялства.

И спаси, блаже души наша. И спаси, о благїй Боже, душе наше.

Библичне приповѣдке

у библичнимъ рѣчма.

22. Мойсей предъ Фараономъ, чудеса у Египту и Пасха.

(П књ. Мойс. гл. 5 — 12).

После тога отиде Мойсей и Ааронъ къ Фараону и рекну му: „Ово говори Господъ Богъ Израилѣвъ. Одуше и мое люде! да ми учине празникъ у пустињи!“ И рече Фараонъ: Ко е тай, Господ, кога гласъ да послушамъ и да одпустимъ сынове Израилѣве; я незнамъ за тога Господа, и неѹ одпустити сынове Израилѣве. Што вы люде одъ послѡва одвѣрате, идите свакій на свое послѡве! — И заповѣди Фараонъ приставницима послѡва народныхъ, да се отешчаю послѡви овихъ людїй, да немисле на кошта. И гонише ихъ приставници, рекоше: Сами вы идите и сабирайте себи сламу, где наѣте, али одъ вашега посла ништа се неѣ умалити. И разиѡше се люди по свой земљи Египетской сабирати сламу. А приставници ихъ гонише и говорите: свршуйте одреѣеный посао свакій данъ, као и кадъ вамъ сламу давасмо. И бїени бїше писари (књигочїе) племена сынава Израилѣвыхъ, кои поставлѣни быше надъ овима одъ приставника Фараоновыхъ. И писари сынава Израилѣвихъ отидоше къ Фараону, и рекоше: Зашто ты тако чинишь твоимъ слугама: Сламе намъ недаю, а заповедаю да опеке (циглѣ) правимо, и ето муче насъ, и ты злоставишь твое люде.“ И рече имъ Фараонъ: Вы сте нерадини, па за то говорите: да идемо и жертву принесемо Богу нашемъ. Садъ дакле идите па радите! сламе*) вамъ недамъ, а посао морате урадити!

И Мойсей рече ка Господу: Господи, што си озлѡбїо люде твое, и што си мене послао; ерѣ одкако я одоухъ Фараону да говоримъ твоимъ именовъ, онъ е їошѣ вѣрма мучїо люде твое, и ты ихъ ниси избавїо. И рече Господъ Мойсею: „Иди и реци сыновима Израилѣвима: Я самъ Господъ, и известѹ васъ изъ землѣ Египетске и одъ насилїа, и узетѹ васъ за свое люде,

*) Славенскїй: „плевы“

и познатѣете да самъ я Господъ Богъ вашъ. И говорише Мойсей тако сыновима Израилѣвима, али онъ непослушаше Мойсея одъ страха и одъ тешкихъ послова.

И отиде Мойсей и Ааронъ къ Фараону. И баци Ааронъ палицу предъ Фараономъ и предъ нѣговимъ служительима, и ова постаде змѣя. И сазва Фараонъ мудраце Египетске врачаре, и учинише врачари Египетски своимъ врачанѣмъ исто тако, и побацише свое палице, и ове постадоше змѣе, али Ааронова палица прогута палице нѣхове. И сердце Фараоново беше отврдуло, и онъ ихъ непослуша. — И узе Ааронъ палицу свою и удари ѣмѣ воду рѣчну, и претвори сву воду у крвѣ, и рибе у рѣки помреше, и засмради се рѣка, немогаху Египтяни пити воде изъ рѣке. И врачари Египетски учинише своимъ врачанѣмъ исто тако. — И отврну сердце Фараоново и непослуша ихъ. —

И пружи Ааронъ руку свою на воде Египетске, и изведе жабе и покрише сву землю Египетску. И чинише и врачари исто тако. И призва Фараонъ Мойсея и Аарона и рече: Помолите се за ме ка Господу, да одгони жабе одъ мене и одъ моихъ людѣй, па ѣу одпустити народъ, да принесе жертву Господу. И кадъ види Фараонъ, да е одлануло, (да су поцркале жабе), отврдно сердцу нѣгово, и непослуша ихъ.

И пружи Ааронъ рукомъ палицу и удари прахъ на земљи, и бы гадъ (ваши) на людма и на скотовима. И врачари не могоше врачанѣмъ своимъ то извести, и рекоше Фараону: „То е претъ Божій!“ И отврду сердце Фараоново, и не послуша ихъ.

И Господъ рече къ Мойсею, иди и реци Фараону: „Я ѣу послати на тебе и на слуге твое и на люде твое и на домо-ве ваше пасіе муве, (бубе) и прославиѣу у тай данъ землю Гесемску, на којой люди мои станую; тамо неће быти пасіихъ мува, да ты познашъ да самъ я Господъ Богъ цѣле землѣ.“ И учини Богъ тако. — И рече Фараонъ: „Я васѣ одпуштамъ, идите и принесите жертву Господу Богу вашемъ у пустињи, и помолите се и за мене ка Господу!“ И извиѣ Мойсей одъ Фараона и помоли се Богу, — и нестаде гада. И опетъ нехтеде одпустити люде.

И Господъ даде, те бы велики поморъ меѣу скотовима Египетскима, а одъ свию скотова сынава Израилѣвихъ, ніе маѣкало ни едно. И отврду сердце Фараоново, и неодпусти люде. — И Мойсей узе пепела предъ Фараономъ и разасу га къ небу (у висъ) и бише запалѣне гноявице на людма и на скотовима; и неможаху врачари обстати предъ Мейсеємъ збогъ рана. И непослуша Фараонъ.

И пружи Мойсей руку свою на небо, и Господъ даде

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

громове и градъ (тучу, крупу, ледъ). И потуче градъ по свой земљи Египетской люде и скотове, и сваку траву, и сва дрва на поляма сатре; само у земљи Гесемской, гдѣ быяху сынови Израильви нѣ было града.

И посла Фараонъ призва Мойсея и Аарона и рече имъ: Садъ самъ сгрешіо: Господъ е праведанъ а я и мои люди нисмо побожни; помолите се дакле за ме ка Господу, да престану громови Божіи, и туча, па љу васъ одпустити. И изиђе Мойсей одъ Фараона изъ града и пружи руке свое ка Господу и громови престаше и туча, и киша не кану више на земљу. Али Фараонъ неодпусти сынове Израильве.

И рече Господъ къ Мойсею: пружи руку твою на земљу Египетску, па ће доћи скакавци и пошће сву траву на земљи и воће на дрвећу, што е туча оставила. И Господъ наведе вѣтаръ южный, и вѣтаръ наведе врло многе скакавце на све предъле Египетске. И попашти се Фараонъ, те призва Мойсея и Аарона. И помоли се Мойсей Богу, и даде Богъ великій вѣтаръ одъ мора (одъ западногъ великогъ мора), и ветаръ тай однесе скакавце и баци ихъ у црвено море, и неостаде ни едногъ скакавца ча свой земљи Египетской. И Фараонъ неодпусти сынове Фараонове. —

И пружи Мойсей руку свою на небо, и бы тама, мракъ, бура, по свой земљи Египетской за три дана; и еданъ другога немогаше видити, и нитко неустаяше съ кровати свога три дана; а кодъ свою сынава Израильви быяше видно, у мѣстима гдѣ они пребываху. И рече Фараонъ Мойсею: „Иди одъ мене, чувай се одъ садъ, и да ми ниси више лица видіо; ерѣ у кои ми се данъ укажешъ, смрѣу ћешъ умрети.

И рече Господъ Мойсею: „Іоштъ љу одну беду навести на Фараона и на Египетъ, и за тимъ ће васъ одавде одпустити, и изтерати. У поноћи умреће свакій првенцаъ Египетскій одъ првенца Фараонова, до првенца свакога скота! —

И рече Господъ къ Мойсею и Аарону: Реци свой общтини сынава Израильвихъ. У десетый данъ овога мѣсеца (првогъ пролећнѣгъ мѣсеца), свакій домаћинъ нека узме едно ягнѣ, кое е безъ мане и одъ едне године, и нека се то ягнѣ сачува до 14. данъ, и нека га заколю предъ вече, и нека помажу на обоя побоя (на обадва довратка,*) и на праговима у кућама, у којима се ягнѣ еде; и нека еду ту ноћъ мяса печенога и неускисла леба (опрѣноки), ништа неоставите одъ ягнѣта до

*) У Слав. и помажуть на „Обоя подвою;“ — Я самъ то овако превео, ерѣ се тако називаю довратки у оной децион божійной песмици: „Божіѣ, Божіѣ бата. и т. д.

сутра; и кости несакрушите одъ нѣга, а остатке до ютра огнѣмъ сажежете. И едите га овако: опасани око пояса, и обућа нека вамъ е на ногу, и палице у рукама, и едите журно; ерѣ е то пасха Господня (прелазенѣ Господнѣ). Ерѣ я љу те ноѣи проѣи сву земљу Египетску. И крвѣ ће бити знаменѣ (знакѣ) на кућама где вы будете, и покритѣу васѣ, и неће бити међу вама погибе, кадѣ поразимѣ земљу Египетску. И тай битѣе вамѣ за споменѣ, и празднуите тай данѣ Господу вы и сво потомство ваше. И кадѣ доѣете у земљу, кою вамѣ Господѣ даде, па вамѣ рекну сынови ваши: каква е то служба, а вы имѣ реците жертва е та Пасха Господня, кои е покріо (обишао прешао), домове сынова Израилѣвыхѣ, кадѣ е побіо Египтяне, а домове наше избавіо!“ И преклонише се люди и поклонише се. И отидоше сынови Израилѣви и учинише, као што Господѣ заповѣда Мойсею и Аарону.

Ко високо полеће, ниско пада.

(Народна приповедка.)

Била една млекарица. Ђдарѣ помузе краву, метне монце съ млекомѣ у шафољ, дигне на главу, и поѣе да млеко продае. У путу се дяде у мисли: „Садѣ кадѣ млеко продамѣ, и новце примимѣ, а я љу купити живине, и то све кокоши, и кокошия яя, пакѣ љу кокоши насадити, да легу; а кадѣ излегу я љу пилиће одранити, пакѣ кадѣ доспу и љи насадити, и тако љу радити, докѣ силну живину незапатимѣ; а кадѣ то дочекамѣ, онда љу све лепо у парове повезати и распродати, блѣгоси га мене! — За те новце, што добиемѣ купићу супрасну крмачу, и кадѣ се опраси, оставићу праце за пасму, докѣ тако велики чопорѣ свиня низапатимѣ. Онда љу савѣ тай велики чопорѣ на вашарѣ истерати, и продати, благосига мене! — За те новце купићу саме краве, пакѣ љу запаѣвати теладѣ докѣ многу марву незапатимѣ; а кадѣ и то дочекамѣ, онда нећу више овако шафољ съ млекомѣ на глави носити, и коекомѣ продавати, већѣ љу онда бити права трковкиня, и съ марвомѣ љу трговати, и носити шеширѣ и одѣ злата минѣуше и ланацѣ око врата, и одѣ еволе аљину; како ће ми се онда сви кланати, и казивати „любимѣ руку милостива“ и „слуга самѣ понизанѣ милостива“ а я љу ихѣ лепо поздрављати, и показати да нисамѣ више проста млекарупа, свакомѣ љу се лепо поклонити, и лепо по моди „службеница“ одговорити. —

На ову речъ, хотећи показати, како ће се поклонити, забравивши сиротица да шафољ съ лонци пуно млека на глави има, шафољ упусти и све млеко проспе, и ударедъ цео тай лепо скровени планъ у ништа оде.

Чекићъ и чавлићъ (ексеръ).

(Бдна басна.)

Едаредъ узме чекићъ еданъ чавлићъ, да га у даску утера; али се то чавлићу нехте, па ни петъ на деветъ, него „нећу, и нећу.“ Чекићъ се расрди, па га за уши зграби, и на даску наместивъ што игда може по глави удари, и поприлично у даску утера. Опетъ викне іогунасти чавлићъ: „Я нећу далъ.“ А чекићъ га іошъ већма жицну, и чавлићъ се савие. „Чекай чекай — рекне чекићъ, садъ ћу я теби помоћи.“

Ту низъ њи стаяше и клѣште, кое чекићу много реда у помоћи беше, кадгодъ се тврдоглавъ чавао налазаше. Чекићъ замоли клѣште, и ове одма у помоћъ прискочив, спонадну чавля за главу и стану чупати. Чавля стане дрека, ерѣ клѣште никогъ меко неватаю. Кадъ клѣште чавлићъ исчупаше, привати га чекићъ, и стане исправляюћи и лево и десно ударати, и овда опетъ на даску намести, пакъ почне съ нова у главу бити, докъ га свега у даску несаби.

Некъ се свака іогуница чува, да тако непрође.

Тичиѣ яѣ.

Тичиѣ е яѣ и оно наймалецниѣ сила знаменито.

Сви знаю, да се яѣ састои изъ беланцета и жуманцета, обое у тврдой кречной люски затворено. Алъ окромъ те тврђе люске, што яѣту место оклопа служи и одъ сваке га повреде чува, има у нутри іошъ три танке кошулице, што опетъ меко беланце и жуманце чуваю, да ихъ та тврда споля люска негишти. Тако умотава милостна майка свое нежно детенце у више увоя, а увекъ найтанѣ пеленце прво на дете меће.

Яѣ е изнутра іошъ знаменитиѣ.

Сви знаю, да у беланцету жуманце стои, свако у свою кошулицу замотано. На свакомъ жумањку има една мала пегца, то е найзнаменития стварка у яѣту. Та е пегца заметакъ и почетакъ будуће тиче. Жуманице и беланце съ почетка су само мека постеля и завой ономъ заметку, алъ доцниѣ прва рана той тичици, докъ се изъ яѣта непрокљуви, где е после илѣ

родитељи доникле кљокајући прираноју, или се одма сама рани. Тичице њиова майка нерађа живе на светъ, као што се друге домаће и дивлѣ сисајуће животинѣ рађају, нитъ има млека, да ихъ дои, као што имаю ове, него е жуманце и беланце непрокљувљѣномъ пилету на место майкиногъ млека, коимъ у яету расте, докъ недорасте, да се прокљове и до тврђе ране дозреду.

А како се извие пиле изъ оногъ заметка? Кадъ топлота лежеће майке је крозъ и крозъ пробие, одма онај онако лепо сахранѣнъ заметакъ оживи, и тичица се мало по мало извия, коя најпослѣ люску пробие.

Како тице тако имаю и све рибе, и све друге ситније животињице: лептири и бубице и муве и остале, исто такова и готово исто тако створена яйца; ни одъ њи се ни едно живо на светъ нерађа, него се свако изъ свогъ яйцета извие, само ове ни майка нележе, него ихъ на згодно место остави, где имъ топлота сунца илѣ землѣ та лежећа майка буде.

Р о д а.

Рода оде подъ есенъ одъ насъ, и пробави зиму у топлој земљи, а у пролећа дође оцетъ къ нама, и позна свог село, свой оцакъ и гнѣздо.

Найпре дође мужакъ самъ, те гнѣздо прегледа, пакъ оде, и онда заедно са женомъ дође, пакъ први е посо, гнѣздо опривити, кое е ветаръ киша илѣ снегъ преко зиме искварио, и онда се легу, и остану тако у слози и любви живећи, да би многогъ човека застидити могли.

Рода е господска тица. Има високо чело, оштро око, а ходъ озбилянъ и поносанъ, цело понашанъ мирно, господско, одмерено. Летенѣ е лепо лагано и господско, чини се као да плива по воздуху, само кадъ ловъ вия, онда ќе побрже скочити. Рода е врло чиста тица, непрестано се треби, алъ то е и нужно, на оној белој аџини врло би ружно свака прля етаяла.

Родино е гнѣздо само грубо набацано пруће. Мужакъ и женка легу на изменѣ, увекъ е по едно кодъ куће, да децу и кућу чува и брани. Своимъ оштримъ окомъ превиди целу околину, и недопушта другомъ пару, да се наблизу настану. Рода треба велики просторъ, зато е редко у комъ селу више парова видити, ванъ да е бара много, ту ихъ и више парова довољно ране наоде: црве, бубе, пужева, слепиће, мишеве и рибе еде врло радо, али најрадије змие и жабе. Ове удара кљономъ докъ неубие илѣ толико претуче, да јој немогу утећи, пакъ онда

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

гута. Кадкадъ и мале тичиѣ, кадъ на гнѣзду саме наѣ поведе.

Родинъ е гласъ клепрнянъ кљономъ. Кадкадъ стану сви ускупа клепрняти родацъ рода и родиѣи, као да се разговараю што, највише клепрняю родиѣи, кадъ им старии ране донесу. Рода се дае врло лако припитомити, и иде по авлии сокаку као и друга домаѣа живина, особито поредъ воде, и вата жабе змиѣ и рибе, оде кадкадъ и у полѣ, и опетъ се куѣи врати, као и друга домаѣа тица.

Три ствари има на родама чудновато : њиови ратови, њиови судови, и њиово разумно владанѣ.

Кадкадъ се покупе све роде, што годъ ихъ у две оближнѣ провинциѣ има уедно, као у две войске, пакъ се люто потуку, и подуже ратъ воде, докъ една страна nebude сасвимъ побиена, илѣ докъ изъ тогъ предела неутекне. По свой прилици, да се збогъ недовољнѣ ране побию, те слабиѣ мораю утеѣи, да себи на другомъ месту ране траже.

Пре негъ што ће ратъ започети, побуне се све што годъ ихъ има, пакъ се едне съ едне а друге съ друге стране реке, боя те обе провинциѣ разделюѣ, скупе, и као да ту саветъ држе. Мора бити, да какавъ такавъ позивъ изаѣе. Ту клепрѣу, да мозакъ човеку провриште; мора бити да се разумеваю. Понеке клепрѣу врло много, и то су стариѣ, а млаѣе ѣуте. Најпосле се закључи ратъ. Онда се са оне стране, где ихъ више има, све подигну и прелете преко, а оне ихъ дочекаю и ударе на супротъ; и све више и више у воздухъ дижуѣи се тако се люто побию, све кљономъ една другу бодуѣи, докъ се грдно неискрваве, и слабиѣа страна непочне бегати, а яча навали одма на њиова гнѣзда, и сва ихъ исквари и поруши. Алѣ после некогъ времена врати се она побиена страна натрагъ, и съ нова се ратъ заподене, пакъ се догоди, да ова оне свое победителѣ надбие и протера, пакъ и њиовъ пределъ заузме и њимъ овлада.

Далѣ е виѣано, да се роде пре негъ што ће подъ есенѣ одъ насъ поѣи, све у еданѣ сабор' скупе, едно велико коло начине, и едну у среду узму, пакъ после многогъ и жестокогъ клепрнянѣа и сваѣанѣа око нѣ, као да судъ држе, најпосле све на ню скоче, и кљоновима е сву кровъ избоду и убию. Шта и зашто то чине, ние јошѣ познато, али е безъ сумњѣ, да нешто изванредно свршю.

Треѣе е изванредно на њима њиво понашанѣ. По приморскимъ варошима иду роде по улицама измеѣѣ люди, безъ икаквогъ зазирањѣа, пакъ се туда вроче, и свакогъ ко имѣ на путѣ стане тераю съ пута. Туда иду одъ едне пияце до друге, и

одъ едногъ бунара иль извора до другогъ, и одъ љубришта до љубрита, пакъ траже пужеве шкољке рибе и пр. Догодилъ се да се кућа запали, на којој гњздо имаю, а оне одма свою децу, ако јошъ летети немогу, на леђа узму, пакъ ихъ избаве; или лете у воду, пакъ се уквасе и онда на гњздо те све водомъ испрскаю, да неможе сгорети; а било е примера, где ние могла свое пилиће спасти, да е своимъ крилма њи заклонеѡи волела заедно съ њима умрети, него ихъ оставити, да сами онде изгору.

Ц в е ћ е.

Одъ свега што намъ пролеће лепогъ и милога доноси, ние ништа лепше ни милие одъ цвећа. Ја незнамъ можелъ бити човека, кој неволе цвеће. Ко цвеће немилуе, тај ваљда никадъ ни едногъ цветка загледао и оногъ дивногъ створа ни видео нич; или мора у њму нечега бити, што га те чисте љубави и тога најневиниегъ осећаня и радованя башъ сасвимъ некадра и певредна чини.

Имали ичега на свету невиниѡга и чистиѡга, имали свежегъ, ималъ смерниегъ и нежниегъ одъ цвећа. Свое најмилиѡе и најврилиѡе доброте и милине људи цвећу угодобљую, и свакој по кои цветъ за символъ придаю; свака милина има свою милу слику у по коемъ цвету. Тако има смерностъ, стрпеливостъ, благодетъ, чистота срца, невиностъ, вера и надежда свако свой цветъ, кои ихъ представља.

Одъ свегъ цвећа чиними се да е пролетнѡ најмилиѡе, реко би да су у њга боѡ најживљѡ и највеселиѡе, и изгледъ најмилиѡи као да е овогъ душа најневиниѡа. Како мило стои, башъ као оно рођена браћуца и сестрице по више њи ускупа, пакъ мило едно на друго гледа, и едно низъ друго се вие и љуля и грли, а све весело свое главе у висѡ дижуѡи, као да намъ вичу: „видите насъ како смо весели, будите и ви снама, садъ е оно мило доба, садъ се савъ светъ весели. Јошъ неко одъ њи, као љубичица и саса и висибабa и првенци, као да намъ дозивљу: „Ево насъ опетъ! Ма да е и зима јошъ, опетъ смо изашли, неподноси намъ подъ земљомъ, па смо изашли на мили светъ у лепши животъ, да вамъ јавимо, да е опетъ дошло мило пролеће.

Цвеће и светлостъ.

Светлостъ е цвећу као и свима осталимъ растиняма преко нужна. Одъ светлости зависи и она разбойностъ цвећа, и она животностъ цветни боя; на светлости добие цвеће и лепши мирисъ, струкови и дебла чврстину и снагу, а воћа и плодови едрину и сласт'. Безъ светлости остану струкови млитави а цветъ бледъ и кржавъ и безъ икогъ мириса. То е узрокъ, што се цвеће непрестано за светлостъу окреће. Зелени што у подруму прорасте пружаю стабљике по више рифи у дужъ по земљи, къ онај страни, где на коју рупицу иль пукотину зида светлостъ допире, и низъ дуваръ се у висъ пужа, само да би ли се те рупе докопало, да се светлости напише. На слободномъ полю и светлости растећемъ цвећу ние јошъ ни то довољно, него се за изворомъ светлости сунцемъ окреће. Кадъ на цветномъ полю иль ливади вечеромъ западу окренутъ погледашъ, едва ћешъ по гдекој цветакъ видети, еръ се све као и ти сунцу окренуло; алъ обрни се истоку, пакъ ћешъ се задивити дивоти пуно свуда. Тако е јутромъ опетъ све јутру окренуто, само не рано јутромъ, еръ и цвеће спава, пакъ се подъ ноћъ много завие, и у јутру, кадъ сунце мало већма одскочи и огрее, пробуди се и развие. Овде имамо само јошъ и то приметити, да се неразвија све цвеће у еданъ махъ, већъ неко рание, неко доцније, неко око подне, и после подне, и има по неко чакъ подъ ноћъ и ноћу.

Јошъ неколико прича о Лаконцима.

Агезилай велики спартански краљ неживећи ни најманъ угодније одъ свои момака, едући и пијући што и они, подносећи зиму и врућину и сваку непогоду као и они, чадоръ свой увекъ средъ њи имајући, и постелю тврду као и они, ни сну неодпуштајући се, већъ и нѣга слугомъ свои послова учинећи, кадъ ни у седой старости одъ тогъ обичая неодпусти, укоренъ одъ некогъ, зашто се и у старости тако мучи, одговори: „да млађи виде. и на старцу краљу примера узму.“

Агезилай јошъ дететомъ за краља одрећенъ, кадъ га приликомъ неке свечаности на едно одъ последњи места турише, рече: „я ћу показати, да нечини место човека, већъ човекъ место.“

Кадъ съ войскомъ едаредъ крозъ туђе земљъ пролазаше, и туда плашећи га се свакојке дарове пакъ и злато, и вла и пића и послатице поднашеше, одби ихъ говорећи: „неприличи за јунаке, што робљъ и неваљалце намамљуе.“

Кадъ на нѣгову заповестъ уважено у битки роблѣ голо свукосе, да се богате аѣине башка, а башка голо роблѣ продае, сви се за оно отимаше, а на мекушно роблѣ нико и негледаше, рече онъ своимъ момцима: „ето са кимъ се биете.“

Неколько Лаконаца дошавъ као посланици Тирану Лагдану, кадъ ихъ овај нехте одма преда се пустити, него одъ дана до дана одлагајући најпосле се съ болести извиняваше, рекоше ови дворяномъ: „явите ви нѣму, да се ми неѣемо съ њимъ бити, веѣъ само диванити.“

Агисъ лаконски краљ дошавъ самъ къ Филипу крало македонскомъ у посланство, кадъ Филипъ зачуѣнъ рече: „заръ си ти еданъ едина дошо?“ Одговори: „Да, едномъ единомъ.“

Брасида Лаконацъ уватећи у смоквама миша, кадъ га овај люто за претъ угризе, окренутъ своима рече: „ништа нив тако малено, да се неможе одбранити, кадъ само срца има, противу они устати, кои на нѣга наерѣу.“

Еданъ Лаконацъ ударенъ стреломъ падајући викну: „ниеме жао, што падамъ, веѣъ што одъ жене стреле, и безъ освете.“

Кадъ неки лаконски краљ едну суседну варошицу, коя Лаконцима сила досаде чиняше, уништи: нареди, недопустише Ефори (саветници) говорећи: то нишошто, еръ онда намъ неѣе деца противника пакъ ни вештбана у борби имати.“

Кадъ Леотихиду Лаконца упиташе, зашто Лаконци мало пию, одговори: „да неби други съ нами, веѣъ ми съ другима завладали.“

Упитанъ неки одъ Лаконаца, зашто Лаконци браде носе, одговори: „еръ е то најлепши и најѣтинии украсъ.“

Упитанъ Лаконацъ одъ Аргивца, шта уче бити, (као у подсмевъ, еръ ови слабо учине) одговори: „бити независни люди и юнаци, а ви кукавице и лаже (као наученици и вештаци).“

Кадъ еданъ Аргивацъ Лаконцу некомъ пребаца, да се Лаконци одма покваре, чимъ у Атику доѣу, одговори овај: „то е истина; а ви се Аргивци одма поправите, чимъ у Шпарту доѣете.“

Еданъ Атинацъ исмевајући предъ Анталкидомъ Лаконцемъ, да су Лаконци люди, што неѣе ништа да уче: „есть — одговори овой — и неѣе никое лудорие одъ васъ да приме.“

Кадъ Никандеръ Лаконацъ чу да Аргивци за њимъ зло говоре, рекне: „То е довољно каштиге за њи, кадъ они за добримъ людма зло говоре.“

Кадъ Лисандра Лаконца неко у очи грдише, рече: „Говори прияне говори све што знашъ, изблৌ сва та трица, коихъ си препуњъ, и опрости ихъ се.“

www.uns.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Упитанъ Архидамъ, ко у Шпарти влада одговори: „Законъ, и власти по гласу закона.“

Упитанъ Агесилай, како би мого господаръ народомъ владати, а да немора страже ни четнике држати, одговори: „Ако овако влада, као отаць съ децомъ.“

Упутанъ Анаксандеръ, зашто у Шпарти недаю новце у државну касу скупљати, одговори: „Да неби чувари на навалјство наведени били.“

У друштву едномъ, где и Лаконаць Аристъ беше, хвалећи Клеомена, кои на питанъ, шта добаръ владаръ чинити има, одговори: своимъ пријатеља добро чинити, а непријатељ гонити, придода Аристъ: „иошъ болъ е гледати, те и непријатељ пријатеља учинити.“

Некоме хвалећемъ Харила, што е према свакоме милостивъ, викне Лаконаць Архидамъ! „Ко би оногъ хвалио, кои е и зликовцима милостивъ.“

Некоме, кои некаква цитараша хваљаше, рече Архидамъ: „А да шта ти остае хвале за добре и ваљане люде, кадъ толико цитараша едногъ уздижешъ.“

У друштву едномъ, где Аргивци свое жене хваљаше, упитанъ едан Лаконаць, шта о томъ мисли, одговори: „О женама, ма најболъ биле нетреба ни много ни јавно говорити, нека само мужеви знаю какве су, а други нико.“

Кадъ едаредъ на суднице врати око браве улетену живу змию затекоше, и неки суверецъ викне: „То е неко чудновато преказанъ;“ одвикне Леонтихада: „Да се брава око змије обвила, ако би и било чуда, а тако башъ ние.“

Еданъ Лаконаць дошавъ да се на жрество одда, кадъ га остали жреци на исповести упиташе, ко е најбезбожније дело учинио, одговори: „То богови знаю, да и некажемъ.“ А кадъ ови навалише, да мора исповедити, упита онъ: „Коме, вами илъ Богу?“ И кадъ они рекоже „Богу,“ а онъ одговори: „А ви изађите напољ, и ја ћу све казати.“

Некоме за Богове милостинъ просећемъ одговори еданъ Лаконаць: „Богови кои су на мою милостъ пали, нису вредни, да ихъ помогнемъ.“

Кадъ Еудамидъ Лаконаць опази Ксенократа седа старца јошъ у школу ићи, да учи, викну: „Да каде се мисли тај својомъ наукомъ користити, кадъ јошъ и садъ учи.“

Кадъ еданъ Софиста изађе, да Херкула хвали, викне му Анталкида: „А ко га куди.“

Едаредъ Софисте о некимъ вежнимъ предметима говорећи, кадъ говоръ свршише, упиташе Лаконца Пантиду како му се

говоръ допада, а овај одговори: „Говоръ е врло добаръ, алъ ништа е асне, кадъ неживите по томъ.“

Едномъ Соѣисти, кои тврдише, да е говоръ највеће превосходство людско одговори Пантида: „Дакле ти кадъ ѣитишь, невредишь ништа.“

Двадесетъ и петъ алама.

(Една рачунска задаћа.)

Еданъ е господаръ имао 25 алемова (драги каменя). и држао ихъ е у кутии одной, и да би ихъ лакше преброявати мого, а да неби моро претима дирати, пакъ прляти, ставио ихъ

б е у кутии на креть овако, да е у нози иль дршку
 : крета 10, а у свакомъ краку по 5 стаяло, и
 : кадгодъ би ихъ прегледао, далъ су сви на брою.
 :
 :
 в.....г онъ е само сброявао, да л у дршку са свакимъ
 : кракомъ сбровано 15 комада каменя има, кои
 : е прегледъ далеко брже свршенъ био, него све
 : пребраюѣи.

То опази слуга, пакъ украде два камена, и опетъ остане, (на онај начинъ сбраяно) свудъ по 15 комада. Како е то учинио?

После неки данъ украде јошъ 2 камена, и опетъ остане свудъ по 15. И тако е крао четиръ пута, увекъ по 2, докъ е едва господаръ краљу осетио. Како е чинио то?

Имена

Г. Г. Предплатника за 1862 год. са сумомъ примљени новаца.
 (Продуженъ.)

Г. Г. Максимъ Томиѣнъ учитель у Госпоѣинци 3 ф. — Јоанъ Поповиѣнъ парохъ у Якову 3 ф. — Франя Колариѣнъ учитель у Сесвети 3 ф. — Константинъ Максимовиѣнъ ученикъ П. разр. у Сомбору 3 ф. — Симеонъ Нинковиѣнъ учитель у Феудварцу 1 ф. 50 н. — Лазаръ Илиѣнъ учитель у Н. Саду 1 ф. 50 н. — Коист. Кузмановиѣнъ парохъ допуѣива 50 нвч. — Коста Новаковиѣнъ у Н. Саду 1 ф. 50 н.

О Г Л А С Ъ.

Къжица подъ насловомъ: „Неколико народни песама за на изуеть учей“ готове су, и могу се кодъ уредништва овогъ листа по 10 нвч. комадъ добити; на 10 комадъ 1 gratis.